

Việc thực hiện chính sách đối với cán bộ về hưu và nghỉ vì mất sức của thành phố Hà Nội

Lê Cương

Trưởng ban dân chính UBHC thành phố Hà Nội

Trước đây, công tác quản lý và thực hiện chế độ, chính sách đối với cán bộ, công nhân, viên chức về hưu, nghỉ vì mất sức lao động, do công đoàn phụ trách. Từ năm 1964 lại đây công tác này được chuyển sang chính quyền do Ban dân chính thành phố trực tiếp đảm nhiệm.

Hà Nội là thủ đô của cả nước, nơi có các cơ quan trung ương đóng và là nơi có khu công nghiệp tập trung. Mấy năm trước, Hà Nội chỉ quản lý số cán bộ, công nhân, viên chức về hưu và nghỉ mất sức lao động thuộc thành phố, sau này được Trung ương giao, còn quản lý thêm số người trên thuộc các cơ quan trung ương hiện đang sống trên đất Thủ đô. Vì vậy, số người mà thành phố có trách nhiệm quản lý ngày càng đông. Hiện nay, số cán bộ, công nhân, viên chức về hưu và nghỉ vì mất sức lao động do Thành phố quản lý là 6.796 người, bằng một phần ba tổng số người này trên miền Bắc. Số lượng lớn, lại bao gồm nhiều loại: cán bộ trung, cao cấp, cán bộ hoạt động lâu năm; cán bộ tham gia kháng chiến cũ; cán bộ miền Nam tập kết; công nhân, viên chức lưu dụng; công nhân, viên chức thuộc các công ty hợp doanh... Trình độ chính trị, tư tưởng, văn hóa và tình hình thu nhập, tình hình đời sống rất khác nhau.

Cán bộ, công nhân, viên chức về hưu và nghỉ vì mất sức lao động đều có những cống hiến cho cách mạng và nhân dân. Nhiều đồng chí đã chiến đấu dũng cảm với quân thù trước cách mạng tháng Tám và trong cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp hoặc đã lao động quên mình vì sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội và thống nhất nước nhà. Nhiều đồng chí có những thành tích xuất sắc đã trở thành anh hùng lao động, chiến sĩ thi đua. Song vì tuổi già, sức yếu, các đồng chí đó không có

điều kiện lao động bình thường, được Đảng và Nhà nước cho về nghỉ ngơi, an dưỡng, được hưởng một số chế độ ưu đãi về vật chất và tinh thần nhằm tăng thêm tuổi thọ.

Chúng tôi đánh giá rất cao nhưng kinh nghiệm công tác và sự cống hiến của các đồng chí đó. Từ những suy nghĩ này, chúng tôi nhận thức đầy đủ ý nghĩa chính trị to lớn của chính sách bảo hiểm xã hội mà Nhà nước đã ban hành. Chúng tôi càng thấy rõ vị trí và đặc điểm của thành phố, xác định trách nhiệm là phải đảm bảo cho cán bộ về hưu, nghỉ vì mất sức lao động được ổn định về đời sống, vật chất, thoải mái về tinh thần, mong sao cho các đồng chí đó "người hưu nhưng lòng không hưu". Thực hiện tốt chính sách, chế độ đối với các đồng chí về hưu và nghỉ vì mất sức không những là nhằm thể hiện đúng đắn sự đãi ngộ xứng đáng của Đảng và Nhà nước đối với những cống hiến của các đồng chí đó cho cách mạng, cho nhân dân, mà còn động viên, cổ vũ nhiệt tình cách mạng, ý chí quyết chiến, quyết thắng giặc Mỹ của những người đang trực tiếp sản xuất, chiến đấu hiện nay. Chính vì thế mà chúng tôi thường nhắc nhở nhau: phải nâng cao tinh thần trách nhiệm, quán triệt nội dung cơ bản của chính sách, giải quyết đúng đắn tốt cả các khâu, kể từ việc xét duyệt cho về hưu, nghỉ vì mất sức, việc giải quyết các chế độ, đến công tác quản lý những người đã được nghỉ, nhất là các trường hợp những người về hưu trước tuổi và nghỉ vì mất sức.

Trong công tác này, Hà Nội chúng tôi tuy có gặp một số khó khăn, phức tạp, nhất là trong tình hình thời chiến hiện nay, nhưng được sự giúp đỡ của Ban tổ chức trung ương, Bộ Nội vụ và được sự chỉ đạo chặt chẽ của Thành ủy và ủy ban hành chính thành phố, sự cố gắng của các cấp, các ngành thuộc địa phương, bước đầu chúng tôi đã thu được một số kết quả. Sau đây là mấy vấn đề chúng tôi rút ra được trong quá trình thực hiện công tác này.

1 - Quản lý tốt về tổ chức và về tư tưởng đối với cán bộ về hưu, nghỉ vì mất sức lao động.

Ngoài những điểm đã nói trên, số cán bộ về hưu và nghỉ vì mất sức ở thành phố sống phân tán ở nhiều nơi thuộc nội và ngoại thành; trong hoàn cảnh chiến đấu hiện nay, sự phân tán đó càng rộng và xa hơn. Gần hết số cán bộ này đều sống với gia đình, nhưng cũng có một số ít đồng chí sống một mình (như một số cán bộ miền Nam tập kết, một số cán bộ có con cháu công tác ở xã, không có điều kiện trực tiếp chăm sóc, nuôi dưỡng). Do đó, công tác quản lý số cán bộ này rất khó khăn. Tình hình tư tưởng, đời sống vật chất, tinh thần và sức khỏe của các đồng chí đó như thế nào, trước đây chúng tôi nắm không chắc, thậm chí có trường hợp có đồng chí ốm hoặc chết nhưng không biết để đến thăm, viếng. Hiện tượng này đã gây nên thắc mắc trong cán bộ về hưu và gia đình cán bộ đó. Những thắc mắc khác đều xoay chung quanh các vấn đề đãi ngộ, hưởng thụ, cấp phát, đời sống. Trước tình hình đó số cán bộ phụ trách công tác này có ít, lại sa vào giải quyết những công việc cụ thể, không thể nghiên cứu, phát hiện và đề xuất được với cơ quan lãnh đạo những vấn đề về phương hướng và biện pháp chung.

Khắc phục tình trạng trên, chúng tôi thấy cần phải tiến hành phân cấp quản lý cho các khu phố và các huyện, định rõ nhiệm vụ cụ thể giữa khu phố, huyện và thành. Chúng tôi đã lập danh sách, phân loại và quy định trách nhiệm quản lý như sau: Thành quản lý số cán bộ trung, cao cấp và cán bộ hoạt động lâu năm; khu phố và huyện quản lý số cán bộ cơ cấp và công nhân viên. Từ khi được phân cấp đến nay, việc quản lý nói chung đã ổn định. Các cấp nắm tình hình và giải quyết công việc ngày càng có nhiều tiến bộ hơn trước, nhất là từ khi chúng tôi kiện toàn đầy đủ hồ sơ của những cán bộ về hưu, nghỉ vì mất sức và giao những hồ sơ đó cho khu phố và huyện quản lý theo danh sách được phân công.

Thực hiện việc phân cấp quản lý cho khu phố và huyện là một bước chuyển biến mới có hiệu quả rõ rệt. Song, cũng còn khó khăn là việc theo dõi, nắm tình hình diễn biến cụ thể hàng ngày của từng cán bộ được về nghỉ chưa tốt. Để giải quyết vấn đề này, chúng tôi đã tăng cường cán bộ, kiện toàn tổ chức của bộ phận theo dõi về công tác này của Thành, khu phố và huyện, đồng thời nâng cao tinh thần trách nhiệm của những cán bộ đó đi đôi với việc phát huy ý thức tự quản của bản thân những cán bộ được về nghỉ. Chúng tôi đã thành lập Ban liên lạc các cán bộ về hưu thuộc loại cán bộ trung, cao cấp và cán bộ hoạt động lâu năm do Thành quản lý, và tổ chức làm thử 17 tổ cán bộ về hưu ở huyện Gia Lâm. Những tổ này gồm các đồng chí sống gần nhau ở từng khu vực trong huyện. Các đồng chí đó tự cử lấy tổ trưởng và định ngày liên lạc, sinh hoạt với nhau từng ba tháng một. Sau hơn hai năm hoạt động của các tổ này, chúng tôi khẳng định rằng việc tổ chức như thế là tốt và cần được phổ biến rộng rãi ở các khu phố và các huyện khác. Ưu điểm của các tổ này là:

- Mỗi khi chúng tôi cần phổ biến chủ trương, chính sách, những vấn đề thời sự, hoặc nắm tình hình tư tưởng và đời sống mọi mặt của các đồng chí về hưu thì có thể trực tiếp đến họp với từng tổ hoặc với các đồng chí tổ trưởng, làm như vậy mọi việc được nhanh chóng và sâu sát hơn.

- Các đồng chí được về nghỉ có cơ hội thường xuyên gặp nhau trao đổi, kịp thời giải quyết cho nhau những thắc mắc, giúp đỡ nhau trong lúc ốm đau, thăm hỏi, an ủi nhau lúc tuổi già, từ đó tình đoàn kết giữa các đồng chí đó được tăng cường hơn. Mặt khác, thông qua các đồng chí, chúng tôi nắm được tình hình thực hiện chính sách của chính quyền địa phương để kịp thời nhắc nhở các cơ quan này làm tốt hơn.

Các đồng chí về hưu và nghỉ mất sức, tuy tuổi già, sức yếu, không còn điều kiện lao động bình thường, được Nhà nước cho nghỉ ngơi, an dưỡng, nhưng với truyền thống cách mạng vốn có và được rèn luyện lâu ngày, lại có nhiều vốn sống và kinh nghiệm thực tế, có tinh thần tự lực cánh sinh, các đồng chí đó không phải chỉ nghĩ đến nghỉ ngơi, an phận với nếp nhà, vườn cây, đàn gà và số tiền phụ cấp, mà còn có khả năng và muốn đóng góp sức mình còn lại vào các hoạt động của địa phương. Vì vậy, chúng tôi đã giới thiệu các đồng chí tham gia sinh hoạt với chi bộ đảng (nếu là đảng viên) và với các tổ chức thích hợp ở địa phương và khu phố. Tùy theo khả năng và tinh thần tự nguyện, mỗi đồng chí có thể góp thêm sức mình vào sự nghiệp chống Mỹ, cứu nước và xây dựng chủ nghĩa xã hội. Nhiều đồng chí đã tham gia ban đại biểu khu phố, làm bí thư chi bộ, hoạt động trong Mặt trận tổ quốc, làm công tác y tế, dân phòng, bổ túc văn hóa, phục vụ chiến đấu (như ở tổ Bát Tràng, tổ khu dê La Thành...). Nhiều đồng chí đã có những hành động dũng cảm, lập thành tích xuất sắc trong khi phục vụ bộ đội chiến đấu, được Bác Hồ tặng huy hiệu của Người. Có đồng chí đã được đề nghị kết nạp vào Đảng. Sự có mặt của các đồng chí trong các hoạt động ở địa phương đã làm tăng thêm mối liên hệ mật thiết giữa các đồng chí với nhân dân địa phương, chiếm được lòng tin yêu mến phục của quần chúng. Thường xuyên cứ 3 tháng một lần Thành, khu phố và các huyện tổ chức nói chuyện thời sự, chính sách, đồng viên cổ vũ tinh thần tự lực tự cường của các đồng chí đó, vì vậy tinh thần của các đồng chí luôn luôn được hồ hởi, thoải mái.

2 - Quan tâm giải quyết tốt các chế độ, nhất là những vấn đề có quan hệ đến đời sống vật chất của các đồng chí.

Đặc điểm của cán bộ về hưu và nghỉ vì mất sức là đời sống khác nhau. Nhiều đồng chí có đời sống ổn định, sinh hoạt vật chất tương đối khá, nhưng cũng khá nhiều đồng chí gặp nhiều khó khăn, loại này thường là những đồng chí cán bộ sơ cấp, công nhân viên có tiền lương

phụ cấp thấp, gia đình đông con. Nếu nghĩ rằng chỉ căn cứ vào chính sách mà quy định chế độ hưởng thụ, rồi ba tháng một lần tiến hành cấp phát thì quá đơn giản. Thực tiễn cho thấy rằng việc vận dụng chính sách, chế độ chung vào những trường hợp cụ thể lại rất phức tạp, không phải dễ dàng.

Từ trước đến nay, Nhà nước đã có nhiều văn bản quy định chế độ đối với cán bộ về hưu và nghỉ vì mất sức. Trong quá trình thực hiện lại có nhiều thông tư bổ sung. Qua thực tế của Hà Nội, chúng tôi lại thấy việc làm cho các cấp, nhất là số cán bộ trực tiếp thi hành, nắm vững được tinh thần cơ bản và những quy định cụ thể trong các văn bản đó để thi hành cho đúng là việc quan trọng đầu tiên. Vì vậy trong quá trình thực hiện, mỗi khi có khó khăn lúng túng, chúng tôi lại cùng nhau nghiên cứu để quán triệt các chính sách chế độ đó và dựa vào đặc điểm tình hình của thành phố để giải quyết cho tốt. Từng thời gian một, chúng tôi tổ chức việc kiểm điểm công tác rút ra những ưu, khuyết điểm, đề ra phương hướng, kế hoạch giải quyết

Thực hiện chế độ, chính sách bảo hiểm xã hội không phải chỉ là làm tốt việc cấp phát phiếu cung cấp các loại cho cán bộ đã về hưu là đủ. Chúng tôi rất chú trọng đến khâu xét duyệt cho cán bộ về hưu và nghỉ vì mất sức. Chúng tôi thường cùng các cơ quan, công trường, xí nghiệp nghiên cứu kỹ lưỡng giải quyết thận trọng với tinh thần "còn nước còn tát". Vì vậy, những hiện tượng cho về nghỉ tràn lan đã được kịp thời sửa chữa. Khi quyết định cho cán bộ về nghỉ, trước hết chúng tôi tổ chức cho số cán bộ đó nghiên cứu quán triệt điều lệ tạm thời của chế độ bảo hiểm xã hội để các đồng chí báo cáo những khó khăn cần giải quyết. Trên cơ sở đó, chúng tôi tìm hiểu cụ thể, có biện pháp thiết thực giúp các đồng chí đó giải quyết những số khó khăn để các đồng chí chưa có việc làm ổn định, thu nhập thất thường lại đông con nhỏ, nay về hưu đời sống độc thân, chúng tôi đã liên hệ với các cơ quan, xí nghiệp bố trí công việc làm cho con em họ, hoặc tùy theo khả năng lao

động còn lại của từng người mà sắp xếp công việc làm thích hợp. Nếu còn khó khăn, chúng tôi sẽ xét trợ cấp để đảm bảo đời sống bình thường so với nhân dân lao động trong thành phố. Nhiều đồng chí được giúp đỡ giải quyết về nhà ở, việc học hành cho con, được phân phối tem phiếu mua phụ tùng xe đạp và các thứ hàng hóa khác... Số người được nghỉ vì mất sức, sau khi đã khỏe mạnh, lại tiếp tục được xét vào biên chế.

Trước đây việc cấp phát phiếu cung cấp và tiền phụ cấp hưu trí tập trung trên Thành, gây nên tình trạng đi lại, chờ đợi mất nhiều thì giờ, ảnh hưởng không tốt đến đời sống và sức khỏe của cán bộ về hưu. Nhận được nhiều ý kiến phê bình và góp ý giải quyết, chúng tôi đã phân công phụ trách như sau: Thành phố cấp phát cho cán bộ trung, cao cấp và hoạt động lâu năm; các khu phố và huyện cấp phát cho số cán bộ sơ cấp và công nhân viên. Khi cấp phát lại chia thành nhiều địa điểm quy định rõ thời gian và có thông báo trước. Đối với những đồng chí đi sơ tán xa, chúng tôi chuyển tiền, phiếu bằng đường bưu điện. Cách làm trên đây rất thuận tiện và có kết quả tốt, nên mặc dù trong hoàn cảnh chiến tranh, việc cấp phát vẫn bình thường, đều đặn, nhanh chóng.

Đối với những đồng chí có bệnh mãn tính và yếu đau luôn, chúng tôi đã phân loại, có sự chiếu cố thích đáng và phối hợp cùng cơ quan y tế quy định việc khám bệnh, chữa bệnh, cấp thuốc cho từng người. Một số đồng chí sơ tán về các tỉnh bạn, khi ốm đau được đến khám và điều trị tại bệnh viện địa phương gần nhất. Chúng tôi sẽ trực tiếp thanh toán với địa phương đó (nếu là trường hợp cấp cứu) hoặc thanh toán tiền thuốc theo hóa đơn (nếu là trường hợp thông thường).

Tuy nhiên, việc giải quyết đối với các đồng chí ốm đau, hiện nay còn nhiều khó khăn và thiếu sót. Đây là một vấn đề tồn tại, do chưa có

sự thống nhất giữa các cơ quan có trách nhiệm ở trung ương và địa phương, cần sớm được nghiên cứu giải quyết.

Ngoài ra, hiện nay còn có tình hình là một số cơ quan, xí nghiệp trung ương khi đã có quyết nghị cho cán bộ về hưu và nghỉ vì mất sức thì coi như đã hết trách nhiệm. Mọi việc đều do thành phố quản lý và giải quyết. Các cơ quan, xí nghiệp đó thiếu quan tâm thăm hỏi, săn sóc đến các đồng chí này. Chúng tôi nghĩ rằng bản thân thành phố phải cố gắng hết sức mình, song cũng cần được sự quan tâm phối hợp và cộng tác chặt chẽ của các cơ quan, xí nghiệp trung ương có người được về hưu và nghỉ vì mất sức. Đồng thời cần nghiên cứu đề nghị Nhà nước quy định thêm một số chế độ cụ thể cho thích hợp với thời chiến hiện nay.

Chúng tôi mong rằng sẽ nhận được nhiều ý kiến góp vào việc chấp hành chính sách đối với cán bộ về hưu và nghỉ vì mất sức ngày càng tốt hơn.